



## ROZWÓJ FIZYCZNY

**Zmysły**  
Podstawowe zmysły: wzroku, smaku, słuchu, węchu i dotyku pobudzają ciekawość dziecka i zachęcają je do odkrywania rzeczy znajdujących się dokoła niego.

**Motoryka mała**  
Motoryka mała to ruchy precyzyjne, takie jak: chwytanie przedmiotów dwoma palcami, przebieganie palcami stóp, ruchy warg albo języka w celu posmakowania lub zbadania przedmiotów.

**Motoryka duża**  
Motoryka duża to ruchy większych mięśni odpowiedzialnych za pracę ramion, nóg, stóp lub całego ciała. Zabawki zachęcające dziecko do kopania, raczkowania, biegania lub skakania.

## ROZWÓJ POZNAWCZY

**Umiejętności logiczne**  
Inteligencja logiczna jest zdolnością łączenia poszczególnych elementów informacji.

**Umiejętności artystyczne**  
Inteligencja artystyczna jest zdolnością do uczenia się o kolorach, kształtach, formach, umiejętności rysowania linii, rozróżniania muzyki i rytmu, rozumienia proporcji i perspektywy.

**Umiejętności językowe**  
Inteligencja językowa jest umiejętnością wydawania dźwięków i używania języka, wyrażania siebie i rozumienia innych ludzi w miarę dorastania.

## ROZWÓJ SPOŁECZNY

**Emocje**  
Zdrowe dziecko powinno być w stanie kontrolować i wyrażać swoje emocje. Świadomość bycia kochanym i chronionym rozwija jego poczucie bezpieczeństwa.

**Komunikowanie się**  
Posiadanie umiejętności dobrej komunikacji pomaga dziecku przy wykonywaniu zadań wymagających współpracy oraz w efektywny pracy zespołowej.

**Poczucie własnej wartości**  
Poczucie własnej wartości jest kompleksowym poczuciem osiągnięć, które dziecko odbiera od ważnych dla niego ludzi, w szczególności od rodziców i rówieśników. Kiedy dziecko może dokończyć zadanie, jakie stawia przed nim zabawka, jest z siebie zadowolone. Pomaga mu to w budowaniu silniejszego poczucia własnej wartości i lepszej samooceny.

[www.kskids.pl](http://www.kskids.pl) [www.kskids.com/pl](http://www.kskids.com/pl)  
[www.parents.kskids.com/pl](http://www.parents.kskids.com/pl)



# LISTA UMIEJĘTNOŚCI DZIECKA

### 0-3M+

- |                          |  |                          |  |
|--------------------------|--|--------------------------|--|
| <input type="checkbox"/> | reaguje na dźwięki dzwonek                         | <input type="checkbox"/> | skupia się na przedmiotach w odległości 30 cm  |
| <input type="checkbox"/> | potrafi zobaczyć jasne kolory oraz czerni i biel   | <input type="checkbox"/> | jest zaskoczone, kiedy rzeczy nagle znikają, lub się bawi w "a kuku"                               |
| <input type="checkbox"/> | przekręca głowę w kierunku dźwięków                | <input type="checkbox"/> | chwyci każdy przedmiot, który znajdzie się w zasięgu ręki, jednak nie wie, jeszcze jak go wypuścić |
| <input type="checkbox"/> | bawi się paluszkami                                | <input type="checkbox"/> | potrafi chwycić grzechotkę   |
| <input type="checkbox"/> | porusza ramionami i nóżkami                        | <input type="checkbox"/> | podnosi głowę o 45 stopni podczas leżenia na brzuszku  |
| <input type="checkbox"/> | tylko płacze                                       | <input type="checkbox"/> | stara się naśladować różnorodne dźwięki  |
| <input type="checkbox"/> | płacze gdy jest głodny lub gdy jest mu niewygodnie | <input type="checkbox"/> | płacze by zyskać uwagę dorosłych   |
| <input type="checkbox"/> | wykazuje preferencje do oglądania ludzkich twarzy  | <input type="checkbox"/> | uśmiecha się w odpowiedzi na uśmiech dorosłych   |
| <input type="checkbox"/> | wydaje wysokie, przeliczne dźwięki                 | <input type="checkbox"/> | przypadkowo i spontanicznie się uśmiecha   |

### 3-6M+

- |                          |   |                          |   |
|--------------------------|---|--------------------------|---|
| <input type="checkbox"/> | wykazuje zainteresowanie przedmiotami, które wydają dźwięki | <input type="checkbox"/> | interesuje się fakturami, lubi dotykać gładkich i miękkich rzeczy |
| <input type="checkbox"/> | potrafi potrząsnąć grzechotką                               | <input type="checkbox"/> | wyciąga nieświadomie rączki by złapać zabawki i przedmioty        |
| <input type="checkbox"/> | wyciąga świadomie rączki by złapać zabawki i przedmioty     | <input type="checkbox"/> | potrafi przekręcić się z pleców na brzusek                        |
| <input type="checkbox"/> | potrafi siedzieć przez krótki czas                          | <input type="checkbox"/> | potrafi podnieść klatkę piersiową podczas leżenia na brzuszku     |
| <input type="checkbox"/> | podnosi głowę by obserwować otoczenie                       | <input type="checkbox"/> | siada samodzielnie, by się bawić                                  |
| <input type="checkbox"/> | interesuje się okrągłymi i boczymi się przedmiotami         | <input type="checkbox"/> | zaczyna interesować się obrazkami                                 |
| <input type="checkbox"/> | placze by zwrócić na siebie uwagę                           | <input type="checkbox"/> | stale powtarza niektóre dźwięki                                   |
| <input type="checkbox"/> | uśmiecha się gdy jest zachęcane                             | <input type="checkbox"/> | czuje się niekomfortowo w towarzystwie obcych                     |
| <input type="checkbox"/> | śledzi wzrokiem przechodzących ludzi                        | <input type="checkbox"/> | może być karmione łyżeczką  |

### 6-9M+

- |                          |  |                          |  |
|--------------------------|--|--------------------------|--|
| <input type="checkbox"/> | lubi wkładać przedmioty do ust   | <input type="checkbox"/> | zaczyna ząbkować                                 |
| <input type="checkbox"/> | lubi patrzeć w lusterko  | <input type="checkbox"/> | potrafi przekładać przedmioty z rączki do rączki |
| <input type="checkbox"/> | klaszcze   | <input type="checkbox"/> | lubi wcisnąć przyciski                           |
| <input type="checkbox"/> | wykonuje proste czynności, takie jak otwieranie, zamykanie i obracanie | <input type="checkbox"/> | potrafi popychać i odwracać                      |
| <input type="checkbox"/> | raczkuje   | <input type="checkbox"/> | stoi z pomocą                                    |
| <input type="checkbox"/> | chodzi z pomocą  | <input type="checkbox"/> | siada samodzielnie i siedzi przez dłuższy czas   |
| <input type="checkbox"/> | rozumie, że ruch wywołuje dźwięki                                      | <input type="checkbox"/> | rozumie pojęcie kolorów                          |
| <input type="checkbox"/> | wie, jak ma na imię  | <input type="checkbox"/> | rozumie znaczenie słowa "nie"                    |
| <input type="checkbox"/> | powtarza dźwięki wytworzone przez innych ludzi                         | <input type="checkbox"/> | placze pod wpływem emocji                        |
| <input type="checkbox"/> | bawi się w interaktywne gry z dorosłymi                                | <input type="checkbox"/> | zaczyna rozróżniać podchwałę od nagany           |
| <input type="checkbox"/> | dotyka dzieci w tym samym wieku  | <input type="checkbox"/> | naśladuje własne czynności widziane w lustrze    |
| <input type="checkbox"/> | bada otoczenie za pomocą różnych części własnego ciała                 | <input type="checkbox"/> | lubi odgrywać rolę, bawiąc się lalkami           |

### 9-12M+

- |                          |  |                          |   |
|--------------------------|--|--------------------------|---|
| <input type="checkbox"/> | rozpozna własne imię   | <input type="checkbox"/> | lubi oglądać zdjęcia  |
| <input type="checkbox"/> | rozumie pojęcie „zimno”, „ciepło”, „sucho”, „mokro”, „międko”, „twardo”                | <input type="checkbox"/> | podnosi przedmioty za pomocą kciuka i palca wskazującego              |
| <input type="checkbox"/> | układa 2 klocki jeden po drugim  | <input type="checkbox"/> | potrafi umieścić plastikowy pierścień                                 |
| <input type="checkbox"/> | potrafi rozłożyć i złożyć nożyczki obiema rączkami                                     | <input type="checkbox"/> | wspina się na schody  |
| <input type="checkbox"/> | chodzi z pomocą dorosłych lub zabawek do popychania                                    | <input type="checkbox"/> | potrafi samodzielnie stać z klocków                                   |
| <input type="checkbox"/> | lubi rzucać przedmiotami   | <input type="checkbox"/> | interesuje się strukturami i wyboistymi powierzchniami                |
| <input type="checkbox"/> | ma swoje ulubione kolory   | <input type="checkbox"/> | potrafi utrzymać pióro by gryzmolić                                   |
| <input type="checkbox"/> | naśladuje 2-3 sylabowe słowa lub patrzeć na dorosłych powtarzających zabawne czynności | <input type="checkbox"/> | wypowiada słowa „mama”, „tata”  |
| <input type="checkbox"/> | interesuje się ludźmi i lubi, gdy oni się nim interesują                               | <input type="checkbox"/> | niezmiernie przywiązanie do mamy                                      |
| <input type="checkbox"/> | wciąż wyciąga ręce by dotknąć twarzy opiekuna  | <input type="checkbox"/> | postępuje według prostych instrukcji                                  |
| <input type="checkbox"/> | reaguje na własne imię   | <input type="checkbox"/> | rozróżnia podchwałę od nagany   |
|                          |  | <input type="checkbox"/> | 10 minutowe skupienie: potrafi się bawić nieprzerwanie przez 10 minut |

### 12-15M+

- |                          |  |                          |   |
|--------------------------|--|--------------------------|---|
| <input type="checkbox"/> | odnajduje przedmioty za pomocą wzroku                              | <input type="checkbox"/> | zdolne do śledzenia wzrokiem szybko poruszających się przedmiotów |
| <input type="checkbox"/> | lubi wytwarzać dźwięki, dotykając przedmiotów                      | <input type="checkbox"/> | popycha samodzielną zabawkę                                       |
| <input type="checkbox"/> | przelewa substancje z i do butelki                                 | <input type="checkbox"/> | potrafi ustawić wieżę z 3 klocków                                 |
| <input type="checkbox"/> | potrafi ułożyć pierścienie na stożku piramidy                      | <input type="checkbox"/> | potrafi przejść samodzielnie 3-4 kroki                            |
| <input type="checkbox"/> | potrafi obrócić się w czasie chodzenia                             | <input type="checkbox"/> | odróżnia kółko od kwadratu  |
| <input type="checkbox"/> | rozumie pojęcia „góra”, „dół”, „lewy”, „prawy”                     | <input type="checkbox"/> | rozróżnia kolory  |
| <input type="checkbox"/> | rozumie całe zdania  | <input type="checkbox"/> | może wymówić 5-6 słów   |
| <input type="checkbox"/> | ciężkie światła, lubi samodzielnie odrywać, zainteresowane kąpielą | <input type="checkbox"/> | lubi podchwały  |
| <input type="checkbox"/> | zaczyna bawić się samo ze sobą                                     | <input type="checkbox"/> | naśladuje czynności i zachowanie członków rodziny                 |
| <input type="checkbox"/> | lubi się bawić w chowanego   | <input type="checkbox"/> | potrafi samodzielnie się rozebrać                                 |

### 15-18M+

- |                          |   |                          |  |
|--------------------------|---|--------------------------|--|
| <input type="checkbox"/> | potrafi rozróżnić dźwięki                                     | <input type="checkbox"/> | przerzuca strony książeczki jedna po drugiej, posiada koordynację wzrokowo-ruchową |
| <input type="checkbox"/> | potrafi ustawić 4 klocki                                      | <input type="checkbox"/> | potrafi zdjąć buty   |
| <input type="checkbox"/> | potrafi ciągnąć zabawki na sznurku                            | <input type="checkbox"/> | potrafi kopnąć piłkę   |
| <input type="checkbox"/> | wspina się na schody z pomocą                                 | <input type="checkbox"/> | potrafi przebiec krótki odcinek drogi  |
| <input type="checkbox"/> | potrafi z pomocą instrukcji wskazać 1-2 części ciała          | <input type="checkbox"/> | rozumie pojęcie „duży”, „mały”   |
| <input type="checkbox"/> | potrafi rysować pionowe linie przez naśladowanie              | <input type="checkbox"/> | porusza ciałem w rytm muzyki   |
| <input type="checkbox"/> | zaczyna wypowiadać pojedyncze słowa, rzeczowniki i czasowniki | <input type="checkbox"/> | lubi rzucać przedmiotami   |
| <input type="checkbox"/> | okazuje sympatię przez przytulanie i całowanie                | <input type="checkbox"/> | macha ręką, gdy się je prosi   |
| <input type="checkbox"/> | lubi odgrywać rolę, bawiąc się lalkami                        | <input type="checkbox"/> | naśladuje sposób używania przedmiotów w domu                                       |

### 18-24M+

- |                          |   |                          |   |
|--------------------------|---|--------------------------|---|
| <input type="checkbox"/> | potrafi rozróżnić instrumenty   | <input type="checkbox"/> | rozumie rytm  |
| <input type="checkbox"/> | potrafi podnieść rzeczy opuszkami palców  | <input type="checkbox"/> | używa kciuka i palca wskazującego do trzymania sznurka                  |
| <input type="checkbox"/> | trzyma łyżeczkę by jeść   | <input type="checkbox"/> | potrafi włożyć monetę w otwór   |
| <input type="checkbox"/> | potrafi ustawić wieżę z 6 klocków   | <input type="checkbox"/> | potrafi zapiąć guziki   |
| <input type="checkbox"/> | potrafi zbudować most z klocków   | <input type="checkbox"/> | rzuca przedmiotami  |
| <input type="checkbox"/> | kopie piłkę precyzyjnie do przodu   | <input type="checkbox"/> | staje na jednej nodze z pomocą  |
| <input type="checkbox"/> | potrafi turkać dużą piłkę rękami  | <input type="checkbox"/> | jeździ na trójkołowcu   |
| <input type="checkbox"/> | potrafi stanąć na schodach z pomocą   | <input type="checkbox"/> | wchodzi po schodach z pomocą  |
| <input type="checkbox"/> | wie jak się huśtać  | <input type="checkbox"/> | wchodzi i schodzi z kółka samodzielnie                                  |
| <input type="checkbox"/> | rozumie i potrafi analizować zawartość książeczek   | <input type="checkbox"/> | potrafi rozróżnić przedmioty  |
| <input type="checkbox"/> | rozumie pojęcie wewnątrz i na zewnątrz  | <input type="checkbox"/> | rozumie zasadę: przyczyna-skutek  |
| <input type="checkbox"/> | rozumie pojęcie „jeden”   | <input type="checkbox"/> | interesuje się puzzlami   |
| <input type="checkbox"/> | potrafi rysować kółka przez naśladowanie  | <input type="checkbox"/> | potrafi rysować poziome linie przez naśladowanie                        |
| <input type="checkbox"/> | wyobraża sobie, że jakiś przedmiot jest czymś innym (np. krzesło jest samochodem, rukszak jest kółkiem) | <input type="checkbox"/> | potrafi rysować proste linie samodzielnie                               |
| <input type="checkbox"/> | potrafi nazwać 2 lubi więcej kolorów  | <input type="checkbox"/> | rozmawia z lalkami lub pluszakami                                       |
| <input type="checkbox"/> | mówi do ludzi używając pojedynczych słów  | <input type="checkbox"/> | potrafi nazwać przedmioty na obrazkach                                  |
| <input type="checkbox"/> | potrafi połączyć czasownik z rzeczownikiem, by się wypowiedzieć   | <input type="checkbox"/> | potrafi powiedzieć własne imię  |
| <input type="checkbox"/> | potrafi nazwać 2 lubi więcej kolorów  | <input type="checkbox"/> | zaczyna mówić często "nie"  |
| <input type="checkbox"/> | nie chce się dzielić zabawkami i swoimi rzeczami  | <input type="checkbox"/> | złości się, gdy coś nie idzie po jego myśli                             |
| <input type="checkbox"/> | zapamiętuje i ma wyobraźnię   | <input type="checkbox"/> | jest zainteresowane rozwojem własnego ciała                             |
| <input type="checkbox"/> | robi wszystko po swojemu  | <input type="checkbox"/> | potrafi nazwać części ciała   |
| <input type="checkbox"/> | zaczyna przyłączać się do zabaw grupowych   | <input type="checkbox"/> | lubi słuchać bajek  |
| <input type="checkbox"/> | wie, jak zamknąć drzwi  | <input type="checkbox"/> | rozpozna swoje rzeczy   |
| <input type="checkbox"/> | potrafi pić z kubka   | <input type="checkbox"/> | potrafi skupić swoją uwagę oraz bawić się nieprzerwanie przez 20-30 min |
| <input type="checkbox"/> | potrafi jeść łyżeczką   |                          |   |
| <input type="checkbox"/> | potrafi zgłaszać potrzeby pójścia do toalety  |                          |   |

### 24-36M+

- |                          |   |                          |   |
|--------------------------|---|--------------------------|---|
| <input type="checkbox"/> | potrafi kontrolować siłę dmuchania                                  | <input type="checkbox"/> | lubi naciskać przyciski wytwarzające dźwięki np. klawisz fortepianu |
| <input type="checkbox"/> | zdolne do określenia bólu, zmęczenia, świętowania                   | <input type="checkbox"/> | ustawia wieżę z 7-8 klocków   |
| <input type="checkbox"/> | zawijuje sznurowadła  | <input type="checkbox"/> | nawleka koralki   |
| <input type="checkbox"/> | używa nożycek   | <input type="checkbox"/> | odkręca wieszka   |
| <input type="checkbox"/> | ustawia wieżę z 8-9 klocków   | <input type="checkbox"/> | naciska duże plastikowe guziki                                      |
| <input type="checkbox"/> | potrafi chodzić na palcach stóp                                     | <input type="checkbox"/> | potrafi skakać do przodu na dwóch nogach                            |
| <input type="checkbox"/> | potrafi pedałować na rowerku trójkołowym                            | <input type="checkbox"/> | potrafi biec z kontrolowaną prędkością                              |
| <input type="checkbox"/> | potrafi wchodzić po schodach stawiając na każdym stopniu obie stopy | <input type="checkbox"/> | zna pojęcia cyfr  |

- |                          |  |                          |   |
|--------------------------|--|--------------------------|---|
| <input type="checkbox"/> | potrafi posortować kragulec, kwadratowe i trójkątne klocki | <input type="checkbox"/> | rozumie pojęcia: „wiele”, „trochę”                      |
| <input type="checkbox"/> | rozumie pojęcia: „nad”, „pod”                              | <input type="checkbox"/> | potrafi posortować 3 lub więcej kształtów i nazwać je   |
| <input type="checkbox"/> | wie jak porównać wielkość przedmiotów                      | <input type="checkbox"/> | zna różnicę między „długi” a „krótki”                   |
| <input type="checkbox"/> | potrafi policzyć od 1 do 5 (we wczesnym etapie)            | <input type="checkbox"/> | rozumie pojęcia: przedciężstwa                          |
| <input type="checkbox"/> | potrafi policzyć od 1 do 10 (w późniejszym etapie)         | <input type="checkbox"/> | potrafi samodzielnie narysować kółko                    |
| <input type="checkbox"/> | potrafi narysować kwadrat przez naśladowanie               | <input type="checkbox"/> | potrafi kolorować                                       |
| <input type="checkbox"/> | potrafi zaśpiewać jedną całą piosenkę                      | <input type="checkbox"/> | ma swój ulubiony kolor                                  |
| <input type="checkbox"/> | potrafi używać przedmiotów różnych kształtów do zabawy     | <input type="checkbox"/> | bawi się modelną  |
| <input type="checkbox"/> | potrafi zidentyfikować 4 lub więcej kolorów                | <input type="checkbox"/> | rozumie 200 słów  |
| <input type="checkbox"/> | stale pyta „dlaczego”                                      | <input type="checkbox"/> | potrafi używać przymiotników                            |
| <input type="checkbox"/> | wie jak odebrać telefon                                    | <input type="checkbox"/> | łączy obiekty, miejsce i czasownik by stworzyć zdanie   |
| <input type="checkbox"/> | stale śpiewa   | <input type="checkbox"/> | potrafi powiedzieć swój wiek                            |
| <input type="checkbox"/> | potrafi powiedzieć „dzień dobry” i „do widzenia”           | <input type="checkbox"/> | buntuje się   |
| <input type="checkbox"/> | zachowuje się przyjaźnie do ludzi ze swojego otoczenia     | <input type="checkbox"/> | placze po usłyszeniu smutnej bajki                      |
| <input type="checkbox"/> | wykazuje inicjatywę i pierwszą wita się ze znajomymi       | <input type="checkbox"/> | używa gestów i słów by wyrazić swoje zdanie             |
| <input type="checkbox"/> | łatwo staje się zazdrosny                                  | <input type="checkbox"/> | słucha poleceń typu: „iść do łazienki”, „zjedz ciastko” |
| <input type="checkbox"/> | obszernie dzieł w tym samym wieku i próbuje do nich mówić  | <input type="checkbox"/> | wie, jak się dzielić                                    |
| <input type="checkbox"/> | rozumie zasady   | <input type="checkbox"/> | rozumie pochwały od innych ludzi                        |
| <input type="checkbox"/> | potrafi używać nożycek                                     | <input type="checkbox"/> | sam siebie komplementuje                                |
| <input type="checkbox"/> | potrafi używać przedmioty na obrazkach                     | <input type="checkbox"/> | szczołotkę żęby   |
| <input type="checkbox"/> | wie jakiej jest płci                                       | <input type="checkbox"/> | uważa co ludzie o nim mówią                             |
| <input type="checkbox"/> | potrafi zaśpiewać jedną całą piosenkę                      | <input type="checkbox"/> | potrafi złożyć buty                                     |
| <input type="checkbox"/> | potrafi zapiąć guziki w koszulki                           |                          |   |

